

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська
конференція здобувачів вищої освіти і молодих
учених**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

*Кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик*

Співорганізатори:

Південно-Українське відділення
Соціологічної асоціації України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Міжнародний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська конференція здобувачів
вищої освіти і молодих учених
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ»
(17-19 листопада 2025 року)**

Одеса, 2025

УДК 001.895:005.8(082)
ББК 60я431

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
протокол № 7 від 09 грудня 2025 року*

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.

Рецензенти:

кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри філософії, історії та політології
Національного університету «Одеська політехніка» *Наталія РИБКА*

кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного університету *Юлія МЕЛЬНИК*

У Збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Південноукраїнські наукові студії» представлено напрацювання учасників із різних регіонів України, об'єднаних спільною метою – осмислення сучасних наукових викликів та пошук інноваційних рішень у міждисциплінарному просторі. Конференція організована Державним закладом «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за участю кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик, у співпраці з Південно-Українським відділенням Соціологічної асоціації України та провідними університетами країни – ЗВО-партнерами.

Матеріали збірника охоплюють широке коло тем, що відповідають актуальним потребам сучасного суспільства й науки. Серед них: трансформації українського соціуму, культурні та історичні процеси в контексті суспільно-політичних змін, філологічні студії в умовах цифровізації, розвиток креативних індустрій, філософія бізнесу та етичні виміри інновацій, екологічна філософія й концепції сталого розвитку, сучасні підходи до філософії здоров'я, інновації в освіті, проблеми політики та суспільного розвитку, а також виклики, пов'язані з критичним мисленням і логічною культурою XXI століття.

Збірник відображає високий рівень наукових досліджень молодих учених, сприяє розвитку міжвузівської наукової співпраці та формує простір для конструктивного діалогу між представниками різних освітніх і наукових галузей. Матеріали конференції можуть бути корисними для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, а також фахівців, що працюють у сфері соціальних, гуманітарних та освітніх наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», 2025

© Авторів матеріалів, 2025

Самсоннікова Олександра ЛЮДИНА, ІНДИВІД, ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ, ОСОБИСТІСТЬ.....	154
Онофрейчук Діана ЧИ МАЄ ІСТОРІЯ СЕНС?	155

***СЕКЦІЯ № 3. ФІЛОЛОГІЯ В ЕПОХУ ЦИФРОВИХ
ТРАНСФОРМАЦІЙ: МОВА, ЛІТЕРАТУРА, КОМУНІКАЦІЇ***

Афанасьєв Олександр НАРАТИВНЕ БАЧЕННЯ РЕАЛЬНОСТІ.....	158
Кулешір Марія НІКОЛИ НЕ ПІЗНО: МОТИВАЦІЙНИЙ ДИСКУРС У ПОВІСТІ Г.ПРАЙОР «ТУДИ, ДЕ ПІНГВІНИ».....	161
Фернос Юлія СОІЛ ЯК ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ.....	164
Федорова Вероніка ЕФЕКТИВНІСТЬ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	167
Образцова Софія ФУНКЦІЙНИЙ АСПЕКТ ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....	170
Маргарид Дарина ПУБЛІЧНЕ МОВЛЕННЯ ЯК ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЖУРНАЛІСТА.....	173
Калініна Аліса МОВЛЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	175

ОБРАЗЦОВА СОФІЯ

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 2 року навчання,
спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова і література. Англійська
мова і зарубіжна література), історико-філологічний факультет
Науковий керівник: **БОЄВА ЕВЕЛІНА**, кандидатка філологічних наук,
доцентка кафедри української та зарубіжної літератур
*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна*

ФУНКЦІЙНИЙ АСПЕКТ ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

У сучасній лінгвістиці в наш час активно розвивається безліч нових напрямів.

Одним з найактуальніших є політична лінгвістика, яка зосереджена на дослідженні різних періодів розвитку політичної мови та вивченні політичної комунікації. Політична лінгвістика тісно пов'язана з іншими сучасними дисциплінами, зокрема комунікативною лінгвістикою – наукою, яка «досліджує загальні закономірності спілкування людей за допомогою природної мови, організацію засобів мовного коду та інших семіотичних систем у процесах комунікативної взаємодії особистостей, вплив на засоби мови психічних, когнітивних, соціальних, культурних та інших чинників, а також різноманітних ситуативних складових комунікації» [1, с. 7].

Одним із головних завдань, які постають перед політиком, як суб'єктом політичної лінгвістики, є створення свого позитивного образу в свідомості аудиторії. Досягнення цієї мети передбачає широкий вибір різноманітних каналів комунікації, як-то: преса, радіо, Інтернет, телебачення та ін.

У нашій роботі ми дослідили засоби переконання під час спілкування політиків у соціальних мережах. Нами була проаналізована сторінка у «Фейсбук» такого знакового українського політика, як Віталій Кличко. Характерною для комунікації у соціальних мережах є великий обсяг потенційної аудиторії політика: фактично кожен, хто має доступ в мережі Інтернет та акаунт у соціальній мережі, причому не лише громадяни України, а мешканці інших країн можуть переглядати записи політика. Окрім того, часто вони слугують джерелом інформації для засобів масової інформації, які поширюють інформацію, опубліковану в соціальних мережах навіть серед тих, хто не має доступу до Інтернету. Суттєвою перевагою є те, що при спілкуванні у соціальних мережах створюється ілюзія близькості політика і народу, особливо якщо комунікація має не лише монологічний, а й діалогічний характер.

Актуальність роботи полягає у дослідженні впливового потенціалу прийомів, які використовуються у соціальних мережах. Така робота корисна насамперед для прес-служб політиків, які ведуть їхні сторінки у соціальних

мережах або для політиків (якщо вони займаються цим самотужки), а також дозволяє користувачам Інтернету глибше зрозуміти механізми впливу.

Отже, розглянемо детальніше саме політичний дискурс, який є сукупністю всіх репрезентативних форм політичної комунікації. Дослідниця О. Шейгал ототожнює поняття «політичний дискурс» і «політична комунікація», головною рисою політичного дискурсу вона називає його інституціональність [6, с. 22]. Інші риси виокремлює К. Серажим: «евалюативність (зумовлена його ідеологічною спрямованістю, що визначається цінностями тих чи інших соціальних верств, політично активних груп) та аргументативність (ментальна основа дискурсу боротьби за владу)» [5, с. 178]. Політичний дискурс передбачає актуалізацію повідомлення в акті комунікацій між політичним суб'єктом (політиком, політичною партією) та політичним об'єктом (аудиторією, на яку спрямований вплив).

За концепцією А. М. Баранова та Є. Г. Казакевича, політичний дискурс утворює «сукупність усіх мовленнєвих актів, які використовуються у політичних дискусіях, а також правил публічної політики, висвітлених традицією та перевірених досвідом» [1, с. 6]. Вони визначають його за допомогою метафори листового пирога, у якому є психологічний, соціальний та ігровий прошарки. Основною функцією політичного дискурсу можна вважати його використання в якості інструменту політичної влади (боротьба за владу, оволодіння владою, утримання її, тощо). Але, на думку О. І. Шейгал, ця функція така ж глобальна, як і комунікативна – для мови в цілому.

До основних функцій політичного дискурсу ми відносимо наступні: 1) персуазивну (переконання); 2) інформативну; 3) аргументативну; 4) персуазивно-функціональну (створення переконливої картини кращої світобудови); 5) делімітативну (відмінність від іншого); груповиокремлювальну (змістове та мовне забезпечення ідентичності) [4].

Одна з ключових ролей у політичному дискурсі належить повідомленню, за допомогою якого політик намагається вплинути та викликати потрібну реакцію у виборців. Дослідники визначають наступні характеристики політичного тексту: 1) функціонує у сфері політики; 2) має певну тематику, пов'язану з різноманітними політичними проблемами; 3) створюється людиною, яка займається політичною діяльністю; 4) має, як правило, колективного автора та множинного адресата.

О.Г. Волков вважає, що до політичного варто віднести не тільки текст за зовнішніми ознаками, зокрема за належністю до політичного дискурсу (інститутивний), але і за характером свого впливу, що є причиною, або власне політичною дією, тому ним може бути текст публіцистичний, художній, релігійний [2, с. 5].

Таким чином, політична комунікація – один з типів комунікації, процес спілкування між учасниками політичної діяльності. Політичний дискурс є

конкретним виявом політичної комунікації, який актуалізує політичний текст – повідомлення, що передається політиком з метою впливу на аудиторію.

Зазначимо, що дослідники аналізують різні аспекти функціонування мови в політиці, проте й до сьогодні не вироблено єдиного підходу до розуміння терміну «політична мова». В. В. Петренко пропонує наступне визначення: «Політична мова – це сукупність вербальних структур, які використовуються у мові політики і здійснюють вплив на політичну свідомість індивідів та їх участь у перебігу політичних процесів [4]. Дослідниця Л. П. Нагорна визначає політичну мову як сукупність дискурсивних практик, що формують сферу політичної комунікації [3, с. 72]. Отже, можна вважати, що політична мова – це особлива підсистема національної мови, призначена для політичної комунікації, тобто для пропаганди тих чи інших ідей, емотивного впливу на громадян, вироблення суспільного консенсусу.

Політична мова завжди охоплює не тільки повідомлення про політичну дійсність, а й її інтерпретацію та як явну, так і приховану оцінку, вона орієнтована на те, щоб викликати бажану для суб'єкта мовну чи поведінкову реакцію з боку об'єкта комунікації. У роботі були проаналізовані висловлювання В. Кличка у соціальних мережах. Маніпулятивний потенціал політичної мови проявляється також у політичній пропаганді та рекламі – для цих видів політичної комунікації характерним є активне використання прагматичних можливостей мови. У пропагандистських і рекламних текстах застосовуються різноманітні мовні прийоми, засоби аргументації, які сприяють здійсненню маніпулятивного впливу на суспільну свідомість. У здійсненні мовного політичного маніпулювання значну роль відіграють засоби масової інформації.

Українські політики не залишаються осторонь від загальних тенденцій і тепер разом з публічними виступами на ток-шоу і мітингах активно використовують спілкування з аудиторією в соціальних мережах.

На сторінці Віталія Кличка (<https://www.facebook.com/Vitaliy.Klychko>) поставили позначку «Подобається» понад 64 тисячі користувачів – таким чином, вони бачитимуть кожну його публікацію, окрім того, кількість людей, які переглянуть запис, зростає за рахунок тих, хто не ставив позначку, але просто зайде на сторінку Віталія Кличка, та тих, хто побачить репост запису у друзів. Варто відзначити, що для спілкування з користувачами Віталій Кличко використовує лише «Фейсбук». За нашими спостереженнями, у записах Віталія Кличка домінує монологічна форма спілкування – це дещо погіршує створення ефекту близькості до народу, проте позбавляє потреби відповідати на незручні коментарі тощо. З-поміж проаналізованих записів ми виокремили у Кличка два типи записів, взявши для цього за основу їхнє яскраво виражене функціональне спрямування: *іміджеві*, які мають на меті не результат «тут і зараз», а публікуються в межах створення позитивного образу Кличка в очах

української спільноти та *агітаційні*, більшість з яких закликала до термінової реакції.

Політичне мовлення являє собою досить ефективний інструмент, який не лише забезпечує вироблення й творення політичної інформації, але й виступає творцем політичних смислів, могутнім ідеологічним чинником. Особливо яскраво його роль проявляється під час передвиборчих кампаній. Надзвичайно ефективними тут виявляються притаманні йому елементи гри, спорту та словесної війни. Як зазначає Л. П. Нагорна, специфіка політичного мовлення в його варіативності – воно має бути достатньо доступним та зрозумілим широкому загалу і водночас – бути ускладненим [3, с. 73]. Політичні потреби часто зумовлюють «езопівську» манеру висловлювання, розраховану на читання «між рядками».

Отже, головною метою політика у комунікативному акті є вплив на одержувача інформації з метою привернення його на свій бік, нав'язування своїх політичних поглядів та переконань.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баранов А. Н., Казаневич Е. Г. Парламентські дебати: традиції і новації. Київ, 1991. 64 с.
2. Волков О. Г. Прагматика політичного тексту : автореф. дис. канд. філософ. наук : спец. 09.00.03. Сімферополь, 2002. 19 с.
3. Нагорна Л. П. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики. Київ: Світогляд, 2005. 315 с.
4. Петренко В. В. Особливості визначення політичної мови [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=69&c=1588>.
5. Серажим К. С. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність. Київ: Київський національний університет, 2002. 392 с.
6. Шейгал Е. И. Семіотика політичного дискурсу. Київ: 2004. 326 с.

МАРГАРИД ДАРИНА

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності С7
«Журналістика», факультет іноземних мов, медіа та психології

Міжнародний університет, м. Одеса, Україна

Науковий керівник: **ПЕТІНОВА ОКСАНА**, докторка філософських наук,
професорка кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних
практик

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна*

Наукове видання

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.